

Koonnut Petri Niemi 6.10.2009

Yleistä oppilaanohjaajan tehtävästä

Oppilaanohjaajan tehtävän hoitoa on määritelty hallintolaissa, julkisuuslaissa, perusopetuslaissa, virkaehtosopimuksessa ja perusopetuksen opetussuunnitelmassa. Perusopetuksen lehtorin (oppilaanohjaaja) työn sisällöllinen raja on määritelty Kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksessa ja Perusopetuksen vuosiluokkien 1-9 opetussuunnitelmassa. Kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen mukaan oppilaanohjaajan perustehtävän hoitoon on varattu n. 1221 vuosityötuntia. Osa työnantajan määrittävissä olevasta työajasta on varattu kesäkeskeytysaikana tehtävään yhteishakutyöhön. Oppilaanohjaajan laskennallinen vuosiloma alkaa 16.6. ja jatkuu vuosilomapäivien lukumäärän mukaan 30 tai 35 arkipäivää. Eli oppilaanohjaajalta voidaan odottaa oppilaanohjaustehtävien hoitoa välittömästi varsinaisen haun ja täydennyshaun jälkeen, mutta ei 16.6. ja sen jälkeen 30 tai 35 päivän aikana.

Opetussuunnitelmassa määriteltyjen yleisten kaikkia peruskoulun lehtoreita ja opettajia koskevien määräysten lisäksi oppilaanohjaajan tulee huomioida seuraavaa:

- Työmuodot: Oppilaanohjauksen koulutyömuodot ovat luokkamuotoinen ohjaus, henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja työelämään tutustuminen.
- Vuotuinen työaika: Oppilaanohjaajan tulee sopia lukuvuosittain rehtorin kanssa, miten vuotuinen työaika käytetään opetussuunnitelmassa rajattujen tehtävien hoitoon.
- Velvoite yhteistyöhön: Oppilaanohjaaja tekee yhteistyötä yli oppilaitosten ja kouluasteiden välisen rajan.
- Velvoite kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön: Oppilaanohjaajan tulee olla aloitteellinen osapuoli ja hänellä on tiedottamisvelvoite.
- Oppilaslähtöisyys

Oppilaanohjaaja saa vuotuisen työajan mukaista kokonaispalkkaa. Lähtökohtana on, että kaikki oppilaanohjaajalle määrätyt tehtävät sisältyvät oppilaanohjaajan työaikaan. Keskeisiä perustehtävään kuuluvia työtehtäviä ovat:

- Oppitunnit
- Oppilaiden henkilökohtainen ohjaaminen
- Pienryhmäohjaus
- Työelämään tutustumisen ohjaaminen
- Oppilashuoltotyöryhmän kokouksiin osallistuminen
- Opettajain kokouksiin osallistuminen
- Vanhempainiltoihin osallistuminen ja niiden pitäminen
- Tiedottaminen
- Muu kodin ja koulun välinen yhteistyö
- Työnantajan määräämä koulutus
- Oman työn ja koulun ohjausympäristön kehittäminen
- Yhteistyö (nivelevaiheet, korkea-aste, työelämä, työvoimahallinto jne.)

Siitä miten vuotuinen työaika jakaantuu yllämainittuihin tehtäviin, tulee sopia lukuvuosittain rehtorin kanssa. Oppilaanohjaajan oikeusturvan kannalta on olennaisen tärkeää sopia, miten vuotuisen työaika käytetään opetussuunnitelmassa rajattujen tehtävien hoitamiseen. Kun tämä on sovittu, vastuu ylisuurista ohjausryhmistä siirtyy työnantajalle. Ilman ohjaustyönkuvan rajaamista vastuu on oppilaanohjaajalla (KHO 2002:21; KHO 2001:50, KHO2000:93).

Oppilaanohjaajan työtä määrittävät yleiset palvelussuhteen periaatteet. Hallintomenettelylaki sisältää laajan palveluperiaatteen, jonka mukaan virkamies on velvollinen neuvomaan asianosaista asian vireillepanossa (varsinainen yhteishaku, täydennyshaku). Lisäksi virkamiehellä on selvittämisvelvollisuus (Kouluta: hakeneet, ilman koulutuspaikka jääneet) ja tiedottamisvelvollisuus (jälkiohjaus). Hallintolaki velvoittaa oppilaanohjaajia myös viranomaisyhteistyöhön (ilman koulutuspaikka jääneet ja oppilashuollollinen yhteistyö).

Oppilaanohjaajan tulee ohjaustyössä kiinnittää erityistä huomiota kodin ja koulun yhteistyöhön ja tiedottamiseen. Hallintomenettelylain laaja palveluperiaate velvoittaa oppilaanohjaajaa neuvomaan asianosaisia (oppilasta ja huoltajia) ja veloitteen laiminlyönti voi muodostaa virkamiehelle virkamiesoikeudellisen vastuuperusteen. Tämä siis tarkoittaa sitä, että oppilaanohjaajan tulee pysyä näyttämään tarvittaessa toteen

- lähetetyt tiedotteet,
- kodin ja koulun välinen yhteistyö (vanhempainillat, oppilaskohtaiset tapaamiset)
- ohjaustapahtumat (oppitunnit, henkilökohtainen ohjaus ja pienryhmäohjaus) ja
- ohjaustoimenpiteet (huom. tehostetun ja erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden ohjaus).

Ohjausta nivelvaiheessa on syytä tarkastella pitkänä jatkumona, joka alkaa yläkoulun alkuvaiheessa ja huipentuu yhteishakuun. Peruskoulun oppilaanohjaajan tehtävä voidaan katsoa päättyneeksi, kun oppilasta on ohjattu peruskoulun jälkeiseen koulutukseen ja siihen liittyvässä hakumenettelyssä. Yhteishaku jakaantuu varsinaiseen hakuun, täydennyshakuun ja jälkihakuun. Oppilaanohjaajan tehtävä on seurata oppilaiden hakeutumista koko hakuprosessin ajan (varsinainen haku ja täydennyshaku). Kun oppilas on saanut peruskoulun jälkeisen jatkokoulutuspaikan päättöluokkavuonna tai hänet on ohjattu ilman opiskelupaikka jääneille tarkoitettuun ohjaukseen (Ohjaamo), peruskoulun oppilaanohjaustehtävä katsotaan päättyneeksi. Huomioitavaa kuitenkin on, että **oppilas ja huoltaja vastaavat viime kädessä jatkokoulutukseen hakeutumisesta**. Oppilaiden sijoittumisesta peruskoulun jälkeiseen koulutukseen toimitetaan yhteenveto ohjaavalle opinto-ohjaajalle elokuun loppuun mennessä.

Ks. mm. hallintolaki 7§ palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus (tuloksellisuus), 8§ neuvontavelvollisuus, 21§ asiakirjan siirto, 22§ asiakirjan täydentäminen, 23§ viranomaisen tulee selvittää asia viivyttämättä, 31§: viranomaisen tulee selvittää asia perusteellisesti, 41§ vaikuttamismahdollisuus varaaminen asianosaisille ja julkisuuslaki 20§ tiedottamisvelvoite.